

Çevrimiçi öğrenme tasarımı için proje yönetimi yaklaşımları

Öğr. Gör. Dr. Harun SERPİL^a

^a Anadolu Üniversitesi

Özet

Editörlüğünü Prof. Dr. Gülsün Eby ve Prof. Dr. T. Volkan Yüzer'in yaptığı, 2013 yılında yayınlanan bu 344 sayfalık kitap altı ana bölüm ve 17 alt bölümden oluşmaktadır. Başta A.B.D. ve Türkiye olmak üzere dünyanın farklı ülkelerinden (Avustralya, Brezilya, Fransa, İngiltere) çeşitli araştırmacıların katkılarıyla hazırlanan bu kitapta Proje Yönetimi Tabanlı Çevrimiçi Öğrenme Tasarımı (PYTÇÖT)'nin çeşitli yönleri ele alınmıştır. Bu kaynak kitapta iletişim yönetimi, uygulama yönetimi, insan kaynakları yönetimi, kalite güvence yönetimi ve risk yönetimi PYTÇÖT'nin temel unsurları olarak incelenmiştir. Kitap, aynı zamanda çevrimiçi öğrenme tasarım modellerini çok yönlü ele alarak bu modellere ilerlemeci, dönüşümcü, sürdürülebilir, geniş ve derinlikli bir bakış açısı sunmaktadır. Bu kitabın benzer kitaplardan farklı olarak öne çıkan özelliği PYTÇÖT'ü sadece uygulamaya dönük teknik yönleriyle değil aynı zamanda özgürleştirici, toplumsal eşitlikçi yönleriyle de vurgulamasıdır. Kitap yazarlarının aktardıkları kişisel ve kurumsal PYTÇÖT deneyimleri ışığında konuyla ilgili tüm eğitim paydaşlarını ilgilendiren öneriler de getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: proje yönetimi, çevrimiçi öğrenme tasarımı

Abstract

Edited by Prof. Gülsün Eby and Prof. T. Volkan Yüzer, this 2013 book comprises 344 pages, and is composed of six main sections and 17 subsections. Focusing on various aspects of Project Management-Based Design for Online Learning (PMDOL), this book was made possible by the contributions of researchers from diverse countries (Australia, Brazil, France, Turkey, the US, the UK). The book elaborates on PMDOL by paying particular attention to its basic management dimensions of communication, implementation, human resources, quality assurance, and risk. By analyzing online learning design models from multiple perspectives, the book presents a progressive, transformative, sustainable, wide and practice-oriented approach. What makes the book unique among others in the field is its underscoring the liberating and social equity qualities of PMDOL, along with its technical aspects involving implementation. The book offers suggestions for all educational stakeholders in PMDOL, based on the authors' personal and institutional experiences with it.

Keywords: project management, online learning design

Kaynak Gösterme

Serpil, H. (2016). Çevrimiçi öğrenme tasarımı için proje yönetimi yaklaşımları [Kitap tanıtımı: Project management approaches for online learning design, G. Eby & T. V. Yüzer, (Eds.)]. *AUAd*, 2(4), 169-176.

Giriş

Çevrimiçi öğrenme alan yazınında genellikle üzerinde pek fazla durulmayan ancak çok kültürlülük-kültürel çeşitlilik çalışan bir akademisyen olarak benim gerçekten önemli gördüğüm, çevrimiçi eğitimin toplumun her kesimine erişerek insanları özgürleştiren, eşitleyen ve çok kültürlü yönlerine vurgu yapması (özellikle son bölümünde) bu kitabı incelememde temel etken oldu. Kitabın başlığı *Project Management Approaches for Online Learning Design (Çevrimiçi Öğrenme Tasarımına Proje Yönetimi Yaklaşımları)* olup, editörlüğünü Prof. Dr. Gülsün Eby ve Prof. Dr. T. Volkan Yüzer yapmıştır. Bu kitap çevrimiçi tasarımı proje yönetimi bakış açısıyla kolaylaştırmakta, farklı kültür ve özür gruplarından öğrencilere yönelik çevrimiçi öğrenme ortamlarının tasarlanmasına etkili ve sistemli bir yönetim, derinlikli, kapsayıcı ve derli toplu bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Kitabın çevrimiçi öğrenme ve proje yönetimi arasında bir köprü kurması alandaki çok önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Ancak bir adım daha atarak bu kitap erişimi kısıtlanmamış, daha özgür bireylerle daha özgür, demokratik ve adaletli bir toplumu da öngörmekte ve bu şekilde çevrimiçi öğrenmeye sadece işlevsel yönden değil makro açıdan da bakmaktadır. Ayrıca kitapta yapılan öneriler ve sunulan modeller gelecekte yapılacak daha kapsamlı araştırmalara da ışık tutacak niteliktedir.

Bölüm 1: Giriş: Çevrimiçi Öğrenme için Proje Yönetimi Tabanlı Tasarım

Bu bölümdeki tanıtıcı alt bölümde PYTÇÖT'in boyutları, bileşenleri ve özellikleri ele alınmaktadır. Önerilen bu yaklaşımı benzersiz kılan özellik, çevrimiçi öğrenme, proje yönetimi ve çevrimiçi öğrenme tasarımı alanlarını bir araya getirmesidir. PYTÇÖT çevrimiçi tasarım modelinin sorumluluk dağıtımı, uygulama, zaman, maliyet, insan kaynakları ve iletişim boyutlarının yönetimine odaklanmaktadır.

Bölüm 2: Çevrimiçi Öğrenme Tasarımı için İletişim Yönetimi

Bu bölümdeki birinci makalede proje tabanlı öğrenme (PTÖ) ve işbirlikçi e-öğrenme yaklaşımları tartışılmakta ve 43 öğretim teknolojisi öğrencisiyle gerçekleştirilen bir vaka çalışmasının sonuçları değerlendirilmektedir. Bulguların üçgenlenmesi için bireysel anketler, tematik tartışma analizleri ve sosyal ağ analizleri kullanılmıştır. Bulgulara göre öğrenciler PTÖ takım çalışması yoluyla takım çalışması becerilerinin arttığını belirtmiş ve aynı anda ödevlerin ortak yapılandırılması ve bulmaca gibi birkaç farklı takım çalışma tekniği kullanmışlardır. Bölümdeki ikinci makalede “Çevrimiçi Özgürlük” bir hipermetin örneğinde ele alınarak

kültürel, fotoğraflık, sanatsal, mitolojik, müze bilimsel ve klasik açılardan tartışılmıştır. Özgürlük kutsal bir kavram ve idealist bir prensiptir; siber uzayda simetrik olarak uygulanır. Ancak bazen küresel toplumun yerel üyelerinin çevrimiçi hayatları bu özgürlük kavramını çarpıtabilmektedir. Bu nedenle de bu kavramın klasik tanımının unutulmaması kültürel bir strateji olarak önem kazanmaktadır çünkü özgürlük temelinde bireysel farkındalığı gerektirmektedir. Bu bölümdeki üçüncü makale öğrenme proje yönetimine odaklanmaktadır. Proje beklentilerinin izlenmesi ve ilgili görevlerin yönetilmesi için proje hedeflerinin, yöntemlerinin, teknolojilerinin, rollerinin ve diğer yönlerinin net bir biçimde anlaşılması gereklidir. Değişik coğrafi bölgelerde bulunan farklı takım üyelerini içeren projelerde bu tip bir proje çalışması daha da karmaşık bir hal almaktadır, çünkü eşgüdüm, tartışma, karar-alma ve planlama için daha fazla çaba gerekmektedir. Elektronik bir stil kitabının sağladığı avantajlar gerçek dünyadaki kullanımları da bu çalışmada açıklanmıştır.

Bölüm 3: Çevrimiçi Öğrenme Tasarımı için Uygulama Yönetimi

Kitabın beşinci alt bölümünde Avustralya'daki bir yükseköğrenim kurumunda 10 aylık bir süre boyunca toplam 70 saat toplum-temelli öğrenme etkinliklerine katılan toplam 300 kişiden oluşan 3 grup öğretmen adayından elde edilen veriler tartışılmıştır. Bu adaylar eş zamansız çevrimiçi tartışmalar yoluyla akranlarıyla deneyimlerini tartışmış ve değerlendirmişlerdir. Bu aday gruplarının başındaki üç eğitmen de kendi yönetim tarzları üzerinde düşünmüş ve adayların profesyonel öğrenme topluluklarının gelişiminin kanıtı olan paylaşımlarının içeriğini belirlemişlerdir. Bulgulara göre bu süreç içerisinde tüm aday gruplarında profesyonel öğrenme topluluklarına özgü özellikler gelişmiştir. Bu adayların çoğu birbirlerine kılavuz, danışman ve arkadaş olmuşlardır. Altıncı alt bölüm, tam akrediteli bir lisede proje yönetiminde çevrimiçi öğrenme tasarımının etkili kullanımına bir örnek sergilemektedir. Bu çevrimiçi lise ulusal düzeyde akredite edilmiş bir eğitim kurumu ve A.B.D.'de önde gelen bir üniversitenin ortaklığıyla kurulmuştur. Lise içerisinde bu çevrimiçi lisenin değerini ölçmek için bir ders oluşturulmuş ve bu lisedeki öğrencilerin esas paydaşları olan öğrencilerin deneyimleri bu ders yoluyla araştırılmıştır. Yedinci alt bölüme göre erişilebilir bir e-öğrenme ortamı için proje yönetim kuramı düzenli ve düşük maliyetli bir yaklaşım sağlamaktadır. Özürlü öğrenciler dikkate alınmaksızın sonradan çözülmeye çalışılan erişim gereksinimleri pahalıya mal olmaktadır. E-öğrenme erişimi, gerekli içerik formatlarını sağlayarak erişim sağlamakla kalmayıp aynı zamanda öğrenciyi kucaklayıcı davranarak kapsayıcı bir duygu da sağlamakta ve bireyi güçlendirmektedir. Sekizinci alt bölümde bir

dersin nasıl kavramsallaştırılıp somutlaştırıldığı ve daha sonra uygulandığı anlatılmaktadır. Bu süreçte eğitim programı tasarım ve stratejileri, çeşitli dijital öğrenme nesnelерinin, ölçme-değerlendirme yönergelerinin, ödev tasarımı, etkileşim planı ve dersin iç idare yönetiminin nasıl oluşturulduğu açıklanmıştır. Dersin öğrencileri hem K-devlet üniversitesi hem de diğer yükseköğretim kurumlarından *Axio* Öğrenme/Ders Yönetim Sistemi (L/CMS) kullanarak bu derse dâhil edilmiştir. Dört yıl boyunca yılda en az iki kez açılıp uygulanan bu dersten elde edilen bulgular öğrencileri derste tutma, öğrencileri teşvik etme, kayıt tutma ve ders tasarımı konularının önemine vurgu yapmaktadır.

Bölüm 4: Çevrimiçi Öğrenme Tasarımı için İnsan Kaynakları Yönetimi

Bu bölümdeki dokuzuncu alt bölümde konuşmacıdan bağımsız aralıksız konuşma tanıma, gerçek-zamanlı akıllı diyalog sisteminin bağlam teknolojisi, hareket yakalamaya dayalı grafik oluşturma ve farklı branşlar için avatar teknolojisi ile uygulamalı bilgi sistemleri geliştirilmesi konuları bir araya getirilerek bütünleştirilmektedir. Onuncu alt bölüm ise açık ve uzaktan eğitim yapan üniversitelere web sitelerini kurarken halkla ilişkiler sürecini kullanmalarına yönelik bir model önermektedir. Bilgi edinimi ve yayma için üniversiteler yeni iletişim teknolojileri kullanmak durumundadır. Uzaktan öğrenim öğrencilere bağımsız çalışma olanağı sağlarken, aynı zamanda öğrenme sürecini onlar için daha eğlenceli hale getirmelidir.

Bölüm 5: Çevrimiçi Öğrenme Tasarımı için Kalite Güvencesi Yönetimi

11. alt bölüm iki farklı yükseköğretim kurumundaki iki farklı proje yönetimi uygulaması yoluyla çevrimiçi öğrenme tasarımında kalite yönetimine odaklanmaktadır. Üniversitelerden biri kaliteyi tanımlama ve tespit etmede pilot bir program uygulamış, diğer üniversite ise *Quality Matters* adlı bir program satın alarak çevrimiçi derslerinin zayıf ve güçlü yönlerini belirlemeye çalışmıştır. Her iki üniversite de kalitenin öğrenmenin en önemli göstergesi olduğunu düşünmektedir ve kaliteyi izleme konusunda kararlıdır. 12. alt bölüm e-öğrenme sistemlerinde proje yönetimi planlarının hazırlanmasında maliyet hesapları ve bu hesapları etkileyen faktörler üzerinde durmaktadır. E-öğrenme proje yönetiminin ekonomik etkileri ve yönleri de tartışılmıştır. 13. alt bölümde çevrimiçi öğrenmede stratejik planlamanın önemi ve bu planlamayı etkileyen çeşitli faktörler değerlendirilmiştir. Eğitim kuruluşlarındaki stratejik planlamanın onu çevreleyen kültürel, sosyal, teknolojik, çevresel ve ekonomik değişimlere tepki verebilmesinin önemi üzerinde durularak gelecekteki belirsizlikleri en aza indirmede ve rekabet üstünlüğünde sürdürülebilirliği sağlamadaki anahtar rolü vurgulanmıştır.

Bölüm 6: Çevrimiçi Öğrenme Tasarımı için Risk Yönetimi

14. alt bölümde öğretmen adayı öğrenciler için belirli entelektüel ve davranışsal öğrenme çıktılarını geliştirecek biçimde çevrimiçi çok kültürlü ve iki dilli bir öğretmen eğitimi programı hazırlanmasına yönelik örnek bir proje tanıtılmaktadır. Projenin amacı tüm öğrenciler için dönüştürücü saygının geliştirilmesi olup e-diyalog yoluyla öğrenme kazanımlarına ulaşılması pedagojik süreci bu projenin yönetim yaklaşımıdır. 15. alt bölüm çevrimiçi öğrenmenin geleceğine odaklanmaktadır. Bu gelecek sadece teknolojiyi bütünleştirme ve artan taleplere cevap vermeye sınırlı değildir fakat aynı zamanda insancıl ve sürdürülebilir de olmak zorundadır. Bu tür bir bütünleştirme doğayı bir model ve danışman olarak almakla ve ekolojiyi de bu modelin uygulanmasında bir çerçeve olarak çizmekle başarılabilir. 16. alt bölümde daha geniş ölçekli bir öğrenci kitlesine ulaşmanın çeşitli rekabetçi üstünlükler sağlayabileceği savunulmaktadır. Bu üstünlükler arasında daha geniş çeşitlilik kapsamlı uluslararası öğrenciler, öğretim çalışmalarını destekleyecek daha güçlü bir öğrenim ücreti gelir tabanı, eğiticiler ve içerik uzmanları için olumlu güçlükler ve daha fazla öğrenme fırsatı vardır. Üstelik içerik geliştirme takımındakiler ders programı, tasarımı ve hedef öğrencileri çok iyi tanıdığı için onlara çevrimiçi bir dersin pazarlamasında önemli görevler düşmektedir. Son alt bölüm ise bir araştırma bağlamına odaklanmaktadır. Bir grup doktora öğrencinin Moodle sanal öğrenme araçları ve *FlashMeeting* kullanarak bir öğrenme süreci tasarımlarını katılımcı gözlem yöntemiyle gözlenmiştir. Bu çalışma ders programlarının yeni teknolojiler ışığında tekrar ele alınması ve insani amaçlılık ve yönelmişlik doğrultusunda tekrar sorgulanması gereğini vurgulamaktadır.

Sonuçlar

Günümüzde tüm dünyada çevrimiçi öğrenme tasarımı büyük bir önem kazanmış ve bu tür tasarımlara proje tabanlı bir bakış açısı getirme zorunluluğu doğmuştur. Bu kitapta çevrimiçi amaçların gerçekleştirilmesinde planlama, düzenleme, güvenlik ve kaynak yönetimi gibi uygulamaya dönük ve yöntemsel konuların yanı sıra çevrimiçi öğrenme tasarım ve modelleri ilerlemeci ve dönüştürücü yönleriyle de incelenmiştir. Çevrimiçi öğrenme modellerinin başından sonuna dek uygulanmasında küresel ölçekte çok kültürlü paydaşların (yöneticiler, uzmanlar, eğiticiler, araştırmacılar, ebeveynler, vs) nasıl bir araya getirilebileceği ve aynı zamanda dijital toplumların karşı karşıya olduğu adaletsizlikler ve zorluklar ele alınmıştır.

Kitap hem kuramsal ve pratik konuları ayrıntılı incelemekte hem de yerel-küresel, mikro-makro açılardan çok yönlü, bütüncül ve eleştirel bakışlar getirerek konunun daha kapsamlı değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Öneriler

Küresel düzeyde çevrimiçi eğitim hızla büyürken, çevrimiçi öğrenmenin kapsam ve derinliği de artan önem kazanmıştır. Dolayısıyla çevrimiçi öğrenme tasarımında sosyal, kültürel ve siyasal etmenleri, avantajları ve kısıtlamaları da göz önüne almak gerekmektedir. Bu kitap bu tür kapsamlı değerlendirmeler için çeşitli yerel uygulamalara dayanan temel modeller sunarak özel veya devlet her türlü eğitim kurumu için kıymetli bir kaynak oluşturmaktadır.

Günümüz dijital bilgi çağında bilginin yalnızca içeriği değil aynı zamanda kullanım amacı ve dönüştürücü özellikleri de büyük önem kazanmıştır. Çevrimiçi öğrenme ortamları tasarlayanların proje yönetimi ilkeleri ışığında etkili ve verimli ortamlar tasarlarlarken bu ortamların dönüştürücü ve eşitlikçi olmalarına da nasıl dikkat edecekleri ve karşılaşılabilecekleri problemler bu kitapta uygulamalı olarak gösterilmiştir ve bu faktörlerin dikkate alınması önerilmektedir. Tasarım da öne çıkan diğer öneriler ise takım çalışmasının etkili bir şekilde sürdürülmesi, kalitenin sürekli izlenmesi ve paydaşların özür durumları veya kültürel geçmişlerinin yerel ve bağlamsal faktörlerle beraber değerlendirip dikkate alınmasıdır.

Kaynakça

Eby, G., & Yuzer, T. V. (Eds.). (2013). *Project Management Approaches for Online Learning Design*. Hershey, PA: Information Science Reference.

Yazar Hakkında

Öğr. Gör. Dr. Harun SERPİL

Harun Serpil Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Programından 1996 yılında birincilikle mezun olmuş, 2000 yılında ise Bilkent Üniversitesi TEFL Programından yüksek lisans derecesi almıştır. Serpil, 2016 yılında Wisconsin Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim alanında doktorasını tamamlamıştır. Yazarın akademik ilgi alanları arasında kültürel çeşitlilik, çok kültürlü ve kültürlerarası eğitim, eleştirel pedagoji, otantik öğrenme,

öz yönlendirmeli öğrenme, doğa merkezli öğrenme ve dönüştürücü öğrenme bulunmaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Rektörlük Ofisi/Eskişehir
Tel (İş): +90 3350580 (1117)
GSM: +90 5064616596
Eposta: hserpil@anadolu.edu.tr
URL: <http://academy.anadolu.edu.tr/display.asp?kod=0&acc=hserpil>